

Богдан Чалий

НІЧ АМСТЕРДАМА

ДЛЯ ПЕРШОКЛАСНИКА

Богдан Чалий

ПОЕМА

Для молодшого шкільного віку

ВИДАВНИЦТВО ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ «ВЕСЕЛКА»
Київ 1978

Амстердам — старовинне голландське місто. Вулиці — у строкатих рекаамах, різко покреслені електричними спалахами вітрин. Та ніяка пишність не владна призвати від гострого ока жорстоких будніе капіталістичного світу.

Сумну історію хлопчика з бідняцьких кварталів розповідає Володан Чалай у своїй поемі «Ніч Амстердама». Сумну й правдиву...

Напишіть, діти, чи ця книжка вам сподобалась, чи хороші в ній малюнки. Будемо дуже вдячні.

Наша адреса: м. Київ, вул. Васейма, 1/2. Видавництво «Веселка».

Собака простує по бруку,
Великий, неначе ведмідь.
Між чорною гривовою грюка,
Сполохано блимає мідь.

Дві скриньки на вигнутій спині, —
Блискачі, щоб бачили всі.
І заклик літери сині
Збігаються в слово «мерсі».

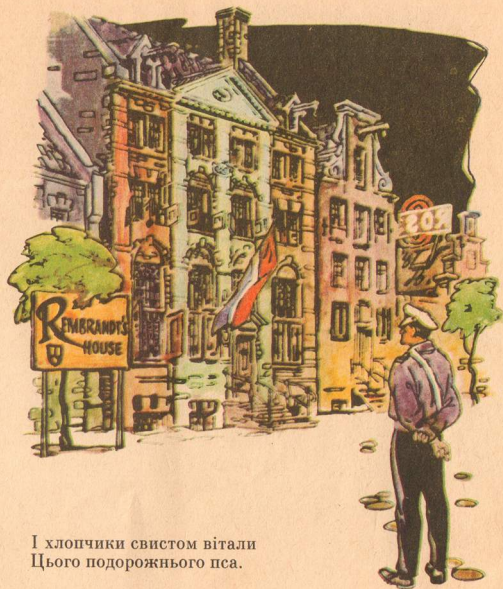
«Мерсі», чи «спасибі», — на кожній.
Кому і за віщо, скажіть?

Навіщо дві скриньки порожні
Пов'ючив собака-ведмідь?

Ступає він легко і гордо.
Минає околиць п'їтьму
І кривить задумливо морду,
Мов трошечки сумно йому.

Минає він тихі квартали,
Де з палиць білизна звиса,

І хлопчики свистом вітали
Цього подорожнього пса.

Минув поліция-сержанта.
Нїде не спинивсь, не присів.
І вийшов до хати Рембрандта,
Художника давніх часів.

Лиш тут стрепенувся, зрадїло
Загавкав, зриваючись з нїг,

І чорне схвильоване тіло,
Мов блискавку, кинув за ріг.

Там хлопчик, розхристаний трошки,
Легкий і вугластий, мов птах,
Реберцем губної гармошки
Неквапно водив по вустах.

Шапчина на нім завелика.
В поставі — гірке забуття.
Це — Пітер, жебрак і музика,
Бідняцьких околиць дитя.

Собака утратив статечність,
Підскочив і впав на живіт.
У погляді — тиха сердечність.
У голосі: — Пітер, привіт!

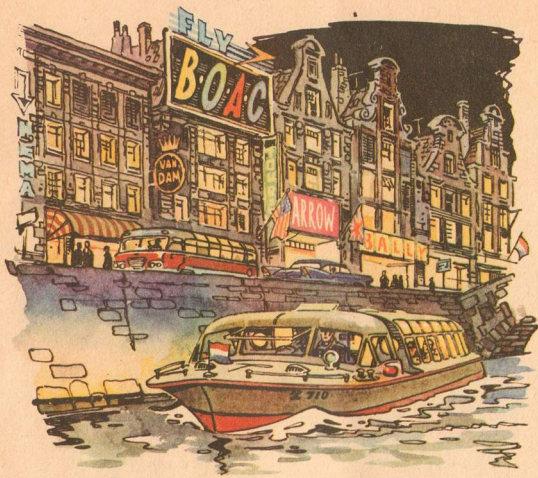

Обняв його хлопчик за шию,
Здавалось, до серця притис.
І пес простогнав: «Розумію!»,
Лизнувши товариша в ніс.

Удвох вони рушили далі,
Розмови якісь ведучи,
Туди, де стрункі магістралі,
Де сонце горить і вночі.

Кремезний, шорсткий, сивобровий,
Неквапно, як личить дідам,
З вогнями вечірні розмови
Зненацька почав Амстердам.

Вода спалахнула в каналах,
Засяяли сотні мостів.
Електрики сонячний спалах
Салютом у небо злетів.

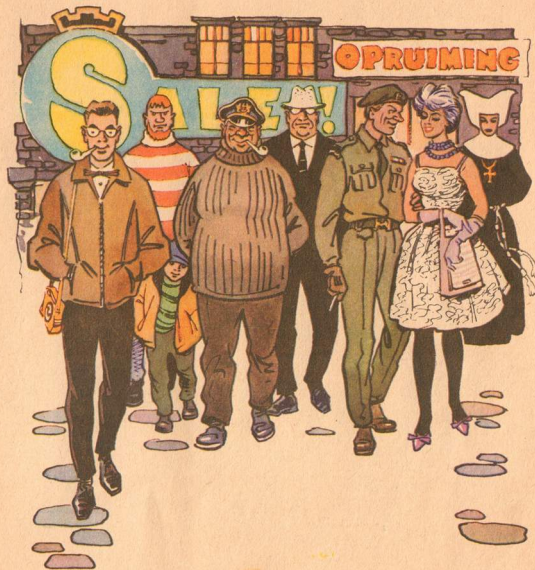
Гучний у годину дозвілля,
Немов відставний капітан,
Пропах тютюнами і сіллю
Уславлений порт Амстердам.

Замшілі минаючи сваї,
По місту в недалній похід
Морські вирушають трамваї
На південь, на захід і схід.

Жінки простягають туристам
Тюльпанів барвисті снопи.
Затьмаривши зорі над містом,
Реклами благають: «Купи!»

Голландці — на вигляд суворі,
Біляві, а часом руді.
А ті, з гаманцями которі,
Підкреслено строгі в ході.

На кожнім — тужурка чи світер,
У кожного — люлька «експрес».
...У натовпі виринув Пітер.
За хлопчиком — велетень-пес.

Стороннім, байдужим цю пару
Ще важко було зрозуміть.
І враз поперек тротуару
Розлігся собака-ведмідь.

Заснув? Ще далеко ж до ночі!
Розкинув і лапи, і хвіст.
А хлопчик, примруживши очі,
Гукнув, наче справжній артист:

— Погляньте, панове,
На цього пса —

Яка величність,
Яка краса!

Співа під гармошку,
Лічить до ста.
Голова велика,
Та не пуста!

Собака має
Крицеву волю —
Не боїться
Ні кривди, ні болю.

Перевірте його
Хоч всі!
На скриньках ви бачите
Слово «мерсі»,

Півгульдена в скриньку —
І можете мучити,
Поки ці балощі
Вам не наскучать.

Пес феномен!
Надзвичайний хист! —

З натовпу — голос:
— А можна — за хвіст?
Пес не роззявить
Свою пащеку?

— Гульден — і я
Гарантую безпеку!

— Пес надзвичайний,
Що й говорить!
Можна дати йому
Закурить?

Один — погладив ласкаво.
Другий, скубнувши,
Сказав:

— Цікаво! —
Третій, обвіявши
Димом сигари,
Двічі штурхнув,
Щоб було до пари.

Четвертий
Паличкою провів,

Аж сльоза
У собаки
З-під брів.

П'ятий
Потяг за вуха,
Бурмочучи:
— Добрий псяюха!

Мужньо тримається
Чорний ведмідь.
Летять монетки,
Подзвонює мідь.

Пітер нервово
Кусав губи:
— Тримайся, Чарлі,
Тримайся, любий!

Собака зітхнув
І промовив без слів:
«Якби я був левом,
Піввулиці б з'їв!»

Лиш одна дівчинка,
Що ішла з мамою
І везла голубеньку тачку,

Дівчинка з бантиком
Підійшла
І сказала рішуче:
— Не смійте
Мучить собачку!

Присіла, дістала хустинку,
Зібгала в долоньці тремтячій.
Спіймала сльозу-намистинку,
Що бігла по морді собачій.

Хитається натовп суворий,
Здавалося, пів-Амстердама.
— А може, він, донечко,
хворий?—
Стривожено зойкнула дама.

— Ой лихо! — жахнулася пані. —
 Та що це він має за звичку? —
 Собака в палкiм пориваннi
 Чоломкнув дiвчатку у щiчку.

— Гей, дiвчинко, — вигукнув
 хлопець. —
 Не бачиш? Собака — на службi!
 Тiкай-но, бо вiн тебе схопить.
 Кажу тобі щиро, по дружбi,

А в дiвчинки — сльози сердитi,
 Пожбурила ляльку i тачку:
 — Нiчого не хочу на свiтi,
 Кушiть менi цього собачку!

Тут скрикнула панi: — Дурниця!
 Одвiчно з тобою морока...

У тебе — двi мавпи i киця,
 Кролi, i їжак, i сорока!

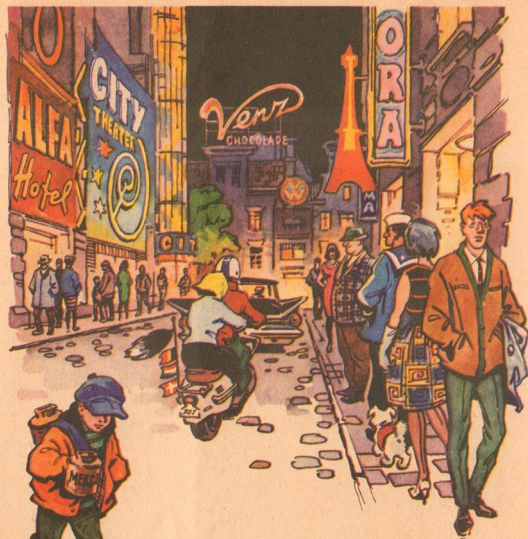
— Ви, мамо, жорстокi i впертi.
 Ваш голос байдужий i грубий.
 Ви, мабуть, бажаєте смертi
 Менi, вашiй донечцi любiй...

— Ой доню, ще горя наврочиш!
 Мерщiй заспокойся, небого...
 Ну, хлопчику, скiльки ти хочеш
 За цього собаку страшного?

Канали. Вогні. Перехожі.
Туман забілів, замаячив.
В кишені у хлопчика гроші,
Яких він ніколи не бачив.

Та серце виснажує туга.
І думи — як хмари крилаті:
— Продав я найкращого друга
За гроші, за гульдени кляті!

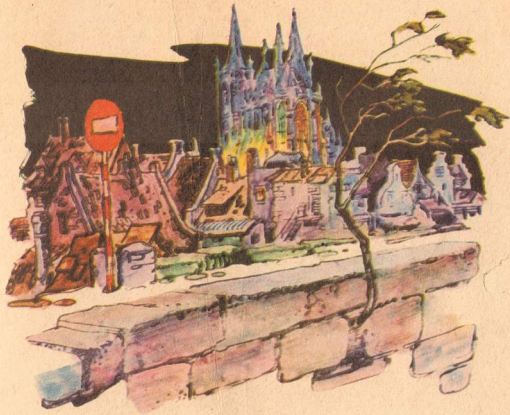
Холодний здіймається вітер,
Збирає все лихо до купи.
Чвалась натомлений Пітер
Крізь ніч до своєї халуши.

Деся море стріляє у дамбу,
Сирена гуде вдалині.
Густішає ніч Амстердама,
Гортаючи в попіл вогні.

Зненацька з сирієї маячі...
Та що це? Чи сон, чи мана?
Дві зірочки, очі собачі!
Дві зірки з пітьми вирина...

Звичайні зірки серед неба,
Лиш тьмяним віконцем — блакить.
— Не треба, не треба, не треба!
Собаку мені поверніть!

— Не да-а-м! — прогуло у костьолі.
У дзвонах поплив Амстердам.
Воляли вітри прохолоді:
— Не да-а-м!
Не від-дам!
Не від-дам!

15 коп.

Для першокласника

Богдан Йосифович Чалый. Ночь Амстердама. Поэма.

(На украинском языке)

Для младшего школьного возраста

Художник Георгий Васильевич Малаков

Издательство «Веселка», Киев, Бассейная, 1/2

Редактор И. В. Маценко. Художній редактор Г. Ф. Мороз

Технічний редактор Ф. Н. Реаник. Коректор Л. К. Скрипченко.

І. Б. № 908

Здано на виробництво 26 II. 1977 р. Підписано до друку 18. XI. 1977 р. Формат 70×90^{1/16}. Папір офс. № 2. Фіз. друк. арк. 1,75. Обл-вид. арк. 1,98. Умовн. друк. арк. 2,05. Тираж 250.000. Зам. 1127. Ціна 15 коп. Видавництво «Веселка». Київ, Басейна, 1/2. Львівська книжкова фабрика «Атлас» республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкинг» Держкомвидаву УРСР. Львів, Зелена, 20.

СТРАНИЦА-ССЫЛКА

КНИЖНАЯ
ИЛЛЮСТРАЦИЯ
СОВЕТСКОГО ВРЕМЕНИ

МУЗЕЙ ДЕТСКИХ КНИГ DJVU/PDF

SHEVA.SPB.RU/VIB/